

NÂNG CAO TÍNH THỰC TIỄN TRONG QUẢN LÝ, CHỈ HUY CỦA SĨ QUAN CHỈ HUY, THAM MƯU CẤP PHÂN ĐỘI TRONG QUÂN ĐỘI NHÂN DÂN VIỆT NAM

VŨ HOÀNG SƠN (*)

Tóm tắt: Bài viết phân tích vai trò, tầm quan trọng của tính thực tiễn trong quản lý, chỉ huy của sĩ quan chỉ huy, tham mưu cấp phân đội; đồng thời, làm rõ thực trạng qua đó đề xuất một số giải pháp nâng cao tính thực tiễn trong quản lý, chỉ huy của sĩ quan chỉ huy, tham mưu cấp phân đội trong Quân đội nhân dân Việt Nam hiện nay.

Từ khóa: Cấp phân đội; quản lý; sĩ quan chỉ huy; tham mưu; thực tiễn.

Abstract: The paper analyzes the role and importance of practicality in the management and command of command and staff officers at the sub-division level, and clarifies the current situation and proposes a number of solutions to improve the practicality in the management and command of command and staff officers at the sub-division level in the People's Army of Vietnam.

Keywords: Sub-division level; management; command officer; staff; practicality.

Ngày nhận bài: 05/01/2025 Ngày biên tập: 27/02/2025 Ngày duyệt đăng: 19/3/2025

Trong bối cảnh hiện nay, sự phát triển không ngừng của khoa học và công nghệ, sự phức tạp của các thách thức an ninh đòi hỏi Quân đội nhân dân Việt Nam phải không ngừng nâng cao chất lượng, hiệu quả công tác quản lý, chỉ huy. Đặc biệt, sĩ quan chỉ huy, tham mưu cấp phân đội đóng vai trò quan trọng trong việc bảo đảm năng lực tổ chức, điều hành các hoạt động quân sự ở cấp cơ sở. Do đó, việc nâng cao tính thực tiễn trong quản lý, chỉ huy của đội ngũ sĩ quan không chỉ góp phần nâng cao chất lượng thực hiện nhiệm vụ của đơn vị, mà còn đáp ứng yêu cầu xây dựng quân đội cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, hiện đại trong thời kỳ mới.

1. Vai trò của tính thực tiễn trong quản lý, chỉ huy của sĩ quan chỉ huy, tham mưu cấp phân đội

Vai trò của tính thực tiễn trong quản lý, chỉ huy của sĩ quan chỉ huy, tham mưu cấp phân đội trong Quân đội nhân dân Việt Nam được thể hiện trên một số nội dung sau:

Thứ nhất, tính thực tiễn bảo đảm tính hiệu quả trong quản lý, chỉ huy.

Quản lý và chỉ huy là hai chức năng quan trọng hàng đầu của sĩ quan chỉ huy, tham mưu cấp phân đội, đặc biệt trong bối cảnh các nhiệm vụ quân sự ngày càng đa dạng và phức tạp. Tính thực tiễn giúp sĩ quan chỉ huy, tham mưu cấp phân đội không rơi vào lối mòn lý thuyết mà biết cách vận dụng các nguyên tắc, phương pháp quản lý vào điều kiện cụ thể của từng đơn vị, từng nhiệm vụ. Cụ thể, khi xây dựng kế hoạch huấn luyện, sĩ quan chỉ huy, tham mưu cấp phân đội cần nắm chắc đặc điểm của từng binh sĩ, điều kiện vật chất, khí hậu và địa hình thực tế. Điều này bảo đảm kế hoạch không chỉ mang tính khả thi mà còn đáp ứng tốt nhất yêu cầu nhiệm vụ. Sự linh hoạt trong việc điều chỉnh kế hoạch, cách thức tổ chức thực hiện dựa trên thực tế giúp tiết kiệm nguồn lực, thời gian và đạt hiệu quả tối ưu.

Thứ hai, tính thực tiễn là cơ sở để nâng cao khả năng xử lý tình huống.

Trong môi trường quân đội, các tình huống bất ngờ thường xuyên xảy ra, đặc biệt trong huấn luyện chiến đấu hoặc hoạt động dã ngoại. Sĩ quan chỉ huy, tham mưu

(*) ThS; Học viện Chính trị, Bộ Quốc phòng

cấp phân đội không chỉ nắm vững lý luận mà còn phải có khả năng vận dụng linh hoạt vào thực tế để xử lý nhanh chóng, chính xác các tình huống. Tính thực tiễn trong xử lý tình huống đòi hỏi người chỉ huy phải nắm vững nguyên tắc “chỉ huy theo tình huống”, nghĩa là phải biết quan sát, phân tích tình hình cụ thể và đưa ra quyết định đúng đắn, phù hợp với hoàn cảnh thực tế. Một quyết định dựa trên thực tiễn không chỉ bảo đảm an toàn cho lực lượng mà còn tạo điều kiện thuận lợi để hoàn thành nhiệm vụ đề ra.

Thứ ba, tính thực tiễn giúp tăng cường mối quan hệ đoàn kết nội bộ.

Một sĩ quan chỉ huy giỏi không chỉ chú trọng đến việc hoàn thành nhiệm vụ mà còn phải xây dựng được mối quan hệ đoàn kết trong đơn vị. Tính thực tiễn ở đây được thể hiện qua khả năng thấu hiểu, chia sẻ và hỗ trợ cán bộ, chiến sĩ cấp dưới trong công việc cũng như đời sống. Việc nắm rõ đặc điểm tâm lý, hoàn cảnh gia đình, trình độ chuyên môn của từng quân nhân giúp sĩ quan chỉ huy, tham mưu cấp phân đội đề ra các biện pháp quản lý và giáo dục phù hợp. Điều này không chỉ tạo ra môi trường làm việc hiệu quả mà còn khơi dậy tinh thần trách nhiệm, ý chí quyết tâm của từng cá nhân.

Thứ tư, tính thực tiễn góp phần nâng cao khả năng thích nghi với sự thay đổi.

Hiện nay, Quân đội nhân dân Việt Nam đang thực hiện quá trình hiện đại hóa với việc áp dụng nhiều trang thiết bị, công nghệ mới. Trong bối cảnh đó, sĩ quan chỉ huy, tham mưu cấp phân đội cần có tính thực tiễn cao để nhanh chóng thích nghi với các thay đổi về trang bị, kỹ thuật, tổ chức và phương pháp huấn luyện. Khả năng tiếp cận và làm chủ các phương tiện kỹ thuật hiện đại, đồng thời hướng dẫn chiến sĩ vận hành hiệu quả các trang thiết bị này là minh chứng rõ nét cho vai trò của tính thực tiễn. Ngoài ra, việc điều chỉnh phương pháp chỉ huy phù hợp với cơ cấu tổ chức và yêu cầu nhiệm vụ mới cũng là yếu tố then chốt giúp đơn vị duy trì sức chiến đấu.

Thứ năm, tính thực tiễn góp phần xây dựng quân đội vững mạnh toàn diện.

Tính thực tiễn trong quản lý, chỉ huy của sĩ quan chỉ huy, tham mưu cấp phân đội là nhân tố quan trọng để xây dựng quân đội

cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, hiện đại. Khi mỗi sĩ quan thực hiện tốt vai trò của mình, toàn bộ hệ thống sẽ vận hành một cách hiệu quả, góp phần nâng cao sức mạnh chiến đấu và khả năng đáp ứng yêu cầu bảo vệ Tổ quốc trong mọi tình huống.

2. Thực trạng về tính thực tiễn trong quản lý, chỉ huy của sĩ quan chỉ huy, tham mưu cấp phân đội hiện nay

Thứ nhất, sĩ quan chỉ huy, tham mưu cấp phân đội hiện nay về cơ bản đều được đào tạo bài bản từ các học viện, nhà trường quân đội với kiến thức lý luận và kỹ năng thực hành cơ bản, giúp họ có nền tảng lý luận vững chắc, kỹ năng quản lý và tổ chức tốt.

Thứ hai, sĩ quan chỉ huy, tham mưu cấp phân đội có tinh thần trách nhiệm cao, thường xuyên gần gũi, chia sẻ khó khăn với bộ đội, tạo nên sự gắn kết, đồng lòng trong đơn vị, góp phần duy trì kỷ luật, nâng cao sức mạnh chiến đấu tập thể.

Thứ ba, trong công tác huấn luyện, sĩ quan chỉ huy, tham mưu cấp phân đội đã áp dụng linh hoạt các phương pháp tổ chức huấn luyện phù hợp với điều kiện thực tế, bảo đảm quân số và chất lượng. Nhờ vậy, khả năng sẵn sàng chiến đấu của các đơn vị luôn được duy trì ở mức cao, đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ trong tình hình mới.

Thứ tư, trong thời đại Cách mạng công nghiệp 4.0, đại bộ phận sĩ quan chỉ huy, tham mưu cấp phân đội đã tiếp cận và ứng dụng tốt các công nghệ hiện đại vào công tác quản lý và chỉ huy. Các phần mềm quản lý, hệ thống liên lạc số hóa hay công nghệ mô phỏng chiến trường được sử dụng một cách hiệu quả, giúp tăng cường tính chính xác và kịp thời trong mọi hoạt động. Sự nhạy bén trong việc học hỏi và ứng dụng công nghệ đã tạo nên sự đổi mới trong phong cách làm việc của đội ngũ sĩ quan trẻ hiện nay.

Tuy nhiên, trong quản lý, chỉ huy của sĩ quan chỉ huy, tham mưu cấp phân đội vẫn còn một số hạn chế, như:

Thứ nhất, năng lực chỉ huy của một số sĩ quan chỉ huy, tham mưu cấp phân đội chưa toàn diện, trong tình huống thực tế có lúc còn biểu hiện lúng túng hoặc rơi vào chủ quan, duy ý chí, thể hiện qua việc áp dụng cứng nhắc các nguyên tắc, lý thuyết vào

thực tiễn mà không tính đến điều kiện cụ thể của đơn vị. Họ thường ưu tiên cách tiếp cận theo khuôn mẫu, thiếu sự sáng tạo và linh hoạt trong xử lý các tình huống bất ngờ. Một số sĩ quan còn bộc lộ hạn chế trong việc xây dựng mối quan hệ với cấp dưới, dẫn đến khó khăn trong việc duy trì tinh thần đoàn kết và động viên quân nhân, dẫn đến không chỉ ảnh hưởng đến năng suất làm việc mà còn làm suy giảm lòng tin của cấp dưới đối với cấp trên.

Thứ hai, một số sĩ quan, nhất là sĩ quan trẻ chưa có nhiều kinh nghiệm thực tiễn do thời gian công tác hạn chế, hoặc chưa trải qua các nhiệm vụ thực tế phức tạp. Họ thường dựa nhiều vào lý thuyết được học tại các trường quân sự, dẫn đến việc gặp khó khăn khi đối diện với các tình huống phức tạp như tổ chức huấn luyện chiến đấu trong điều kiện khó khăn, hoặc thực hiện các nhiệm vụ phối hợp liên ngành. Kinh nghiệm thực tế không đủ cũng khiến họ gặp khó khăn trong việc đưa ra các quyết định nhanh chóng và chính xác, đặc biệt trong các tình huống khẩn cấp, ảnh hưởng trực tiếp đến hiệu quả chỉ huy và quản lý tại đơn vị.

Thứ ba, trong thời đại Cách mạng công nghiệp 4.0, công nghệ thông tin đóng vai trò quan trọng trong quản lý và chỉ huy quân sự, tuy nhiên, một số sĩ quan chỉ huy, tham mưu cấp phân đội còn gặp khó khăn trong việc ứng dụng các công cụ, thiết bị công nghệ hiện đại vào công tác quản lý. Một số sĩ quan chưa thành thạo trong việc sử dụng hệ thống thông tin quân sự, hệ thống định vị chiến thuật hoặc các phần mềm hỗ trợ quản lý. Do vậy, dẫn đến việc chậm trễ trong xử lý thông tin, truyền đạt mệnh lệnh và phối hợp giữa các bộ phận trong đơn vị.

Thứ tư, một số sĩ quan chỉ huy, tham mưu cấp phân đội còn thiếu tư duy chiến lược và tầm nhìn dài hạn trong quản lý và chỉ huy. Họ thường tập trung vào các nhiệm vụ trước mắt mà ít quan tâm đến việc xây dựng kế hoạch phát triển bền vững cho đơn vị. Điều này làm giảm khả năng thích nghi với các yêu cầu ngày càng phức tạp của chiến trường hiện đại, cũng như việc xây dựng lực lượng đáp ứng tốt các nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới.

3. Giải pháp nâng cao tính thực tiễn trong quản lý, chỉ huy của sĩ quan chỉ huy, tham mưu cấp phân đội

Một là, tăng cường huấn luyện sát thực tế chiến đấu.

Tăng cường huấn luyện sát thực tế chiến đấu là yếu tố quan trọng nhằm nâng cao tính thực tiễn trong quản lý, chỉ huy của sĩ quan chỉ huy, tham mưu cấp phân đội trong Quân đội nhân dân Việt Nam hiện nay. Việc nâng cao hiệu quả huấn luyện, đặc biệt là huấn luyện sát thực tế chiến đấu, không chỉ giúp các sĩ quan phát triển khả năng lãnh đạo mà còn giúp họ đối phó với những tình huống, hoàn cảnh thực tế trong chiến đấu, mang lại lợi thế trong các tình huống chiến tranh thực sự.

Một trong những phương thức huấn luyện quan trọng là huấn luyện thực địa, kết hợp giữa lý thuyết và thực hành. Huấn luyện thực địa giúp sĩ quan không chỉ nắm bắt được các kiến thức chiến thuật, chiến lược mà còn phải thực sự trải nghiệm những tình huống chiến đấu phức tạp. Việc tham gia vào các cuộc diễn tập chiến đấu với sự tham gia của các lực lượng khác nhau trong quân đội, trong môi trường tác chiến giả định là cơ hội để các sĩ quan phát huy tối đa năng lực lãnh đạo và quyết đoán. Ngoài ra, các bài tập chiến thuật được xây dựng sát với các tình huống chiến đấu có thể xảy ra trong thực tế. Những bài tập này không chỉ đơn giản là huấn luyện về kỹ thuật tác chiến mà còn giúp phát triển khả năng tư duy chiến thuật của các sĩ quan chỉ huy. Việc áp dụng các chiến thuật, kỹ thuật chiến đấu trong môi trường thực tế giả định sẽ giúp các sĩ quan làm quen với áp lực chiến đấu, từ đó nâng cao khả năng ra quyết định và khả năng lãnh đạo trong chiến tranh thực sự.

Huấn luyện sát thực tế còn là cơ hội để sĩ quan chỉ huy, tham mưu cấp phân đội làm quen với việc sử dụng công nghệ thông tin, các hệ thống vũ khí hiện đại và các công cụ tác chiến thông minh. Trong chiến tranh hiện đại, công nghệ đóng vai trò then chốt trong việc tăng cường sức mạnh chiến đấu. Việc nắm vững và sử dụng thành thạo các công cụ, thiết bị chiến tranh hiện đại giúp

các sĩ quan có thể nhanh chóng thích ứng và đưa ra các quyết định chính xác trong những tình huống phức tạp.

Hai là, nâng cao trình độ chuyên môn, nghiệp vụ và kỹ năng mềm.

Các sĩ quan cần nắm vững kiến thức về chiến thuật, kỹ thuật, tổ chức chỉ huy và quản lý bộ đội. Việc tổ chức các khóa huấn luyện thực hành gắn với tình huống giả định sát thực tế sẽ giúp sĩ quan củng cố khả năng tư duy sáng tạo, xử lý linh hoạt trong các tình huống chiến đấu và công tác. Đồng thời, việc nghiên cứu khoa học quân sự và học hỏi từ các bài học thực tiễn trong nước và quốc tế cũng đóng vai trò quan trọng trong việc nâng cao năng lực nghiệp vụ.

Bên cạnh chuyên môn, kỹ năng mềm ngày càng trở nên cần thiết trong công tác quản lý, chỉ huy. Một sĩ quan chỉ huy không chỉ cần giỏi về nghiệp vụ mà còn phải có khả năng giao tiếp, lãnh đạo và làm việc nhóm hiệu quả. Kỹ năng thuyết phục, truyền đạt ý tưởng và khích lệ tinh thần bộ đội là những yếu tố giúp nâng cao hiệu quả công tác quản lý, chỉ huy. Đặc biệt, trong môi trường quân đội, kỹ năng giải quyết xung đột, quản lý căng thẳng và xây dựng đoàn kết nội bộ có ý nghĩa quan trọng, giúp tạo nên sức mạnh tổng hợp của đơn vị. Ngoài ra, việc ứng dụng công nghệ thông tin trong công tác chỉ huy và quản lý cũng đòi hỏi sĩ quan phải thường xuyên cập nhật kiến thức mới. Nắm bắt xu thế chuyển đổi số, ứng dụng phần mềm quản lý và truyền thông hiện đại không chỉ giúp nâng cao hiệu quả làm việc mà còn hỗ trợ công tác chỉ huy trong các tình huống phức tạp.

Ba là, ứng dụng công nghệ thông tin trong quản lý và chỉ huy.

Ứng dụng công nghệ thông tin trong xây dựng hệ thống chỉ huy trực tuyến giúp nâng cao khả năng phối hợp giữa các cấp. Các hệ thống truyền tin hiện đại và mạng lưới thông tin quân sự bảo mật cho phép chia sẻ thông tin liên lạc nhanh chóng, đồng bộ giữa các đơn vị. Việc sử dụng các công cụ hội nghị truyền hình, bản đồ số và hệ thống định vị toàn cầu (GPS) giúp sĩ quan chỉ huy theo dõi sát sao diễn biến thực địa, đồng thời đưa ra các chỉ thị phù hợp.

Bên cạnh đó, công nghệ thông tin góp phần đổi mới phương pháp huấn luyện, đào tạo. Các phần mềm mô phỏng tác chiến, huấn luyện thực tế ảo (VR) tạo điều kiện để sĩ quan và bộ đội rèn luyện kỹ năng trong các tình huống gần gũi với thực tế chiến đấu. Qua đó, giúp nâng cao năng lực tư duy chiến thuật, giảm thiểu chi phí, rủi ro trong quá trình huấn luyện thực địa.

Bốn là, xây dựng văn hóa chỉ huy cởi mở, gần gũi.

Xây dựng văn hóa chỉ huy cởi mở, gần gũi là yếu tố quan trọng trong việc nâng cao tính thực tiễn trong quản lý, chỉ huy của sĩ quan chỉ huy, tham mưu cấp phân đội. Trong môi trường quân đội, kỷ luật là yếu tố không thể thiếu. Tuy nhiên, sự nghiêm khắc cần đi đôi với nhân văn, gần gũi. Người chỉ huy có phong cách cởi mở không có nghĩa là buông lỏng, mà là biết kết hợp hài hòa giữa kỷ luật thép và sự cảm thông, khích lệ, giúp tạo dựng môi trường làm việc tích cực, nơi mỗi quân nhân cảm thấy được trân trọng và phát huy tối đa năng lực./.

Tài liệu tham khảo:

1. Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, tập I, Nxb CTQG-ST, H. 2021.

2. Đảng bộ Quân đội, *Nghị quyết Đại hội đại biểu Đảng bộ Quân đội lần thứ XI, nhiệm kỳ 2020 - 2025*.

3. Một số vấn đề về công tác đào tạo cán bộ trình độ đại học ngành Chỉ huy tham mưu Lục quân. <http://tapchiquptd.vn/vi/nguyen-cuu-trao-doi/mot-so-van-de-ve-cong-tac-dao-tao-can-bo-trinh-do-dai-hoc-nganh-chi-huy-tham-muu-luc-quan/19875.html>.

4. *Nâng cao trách nhiệm nêu gương của cán bộ cấp phân đội ở đơn vị cơ sở trong Quân đội hiện nay*. <https://www.xaydungdang.org.vn/ly-luan-thuc-tien/nang-cao-trach-nhiem-neu-guon-cua-can-bo-cap-phan-doi-o-don-vi-co-so-trong-quan-doi-hien-nay-18027>.

5. *Tăng cường các biện pháp nắm, quản lý tư tưởng quân nhân*. <http://quocphongthudo.vn/quoc-phong-an-ninh/cong-tac-dang-cong-tac-chinh-tri/tang-cuong-cac-bien-phap-nam-quan-ly-tu-tuong-quan-nhan.html>.